

PFU-SAK NR.259/14

KLAGER: Adv. Knut Jullumstrø pva. klient
ADRESSE: Boks 305, 8601 Mo i Rana
TELEFON: 75 13 52 22
PUBLIKASJON: Brønnøysunds Avis
PUBLISERINGSDATO: 28. og 30.08.2014
STOFFOMRÅDE: Rettssak
GENRE: Rettsreferat
SØKERSTIKKORD: Bildebruk, premiss
REGISTRERT: 08.09.2014
BEHANDLET I SEKR.: 08.09.2014; spørsmål til klager
11.09.2014; tilsvarsrunde igangsatt
BEHANDLES I PFU: 25.11.2014
FERDIGBEHANDLET:
BEHANDLINGSTID: 77 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson (advokatklage)
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Brønnøysunds Avis (BA) omtalte **torsdag 28. august** over nesten to helsider en ekspropiasjonssak mellom Brønnøy Kalk og en grunneier. Artikkelen hadde tittelen «**Hvor mye er kalken verdt?**», og i ingressen sto det:

«Er to kroner per tonn for mye eller for lite i erstatning for tapte naturområder? Og når går 'gråberg' over fra å være gråstein til å bli kalkstein?»

I brødteksten het det:

«Mens det første spørsmålet ble besvart første gang i Brønnøy tingrett i fjor høst, er spørsmålet om hvor stort spillerom Brønnøy Kalk har i forhold til ekspropiasjonsvedtaket et nytt moment i striden mellom gruveselskapet og grunneier (...) Begge parter har begjært overskjønn etter domsavsigelsen fra skjønnsretten lille julaften i fjor, som fastslo at Brønnøy Kalk skal betale grunneier (...) to kroner per tonn kalkstein som blir hentet ut[.]»

Videre refererte BA uttalelser fra de to partenes advokater og deres syn på saken.

Artikkelen var illustrert med et hovedbilde fra lagmannsrettens befaring, som er en del av hovedforhandlingen. Det var også to mindre bilder fra befaringen. I tillegg var det publisert et mindre bilde fra rettslokalet som viste grunneier og hans advokat, samt en faksimile av BAs oppslag etter ekspropiasjonsvedtaket lille julaften i 2013.

Samme dag publiserte BA også en artikkel om saken på sine nettsider. Denne hadde tittelen «**1,50 eller 4 kroner tonnet?**», og av ingressen fremgikk det at saken ble avsluttet samme dag.

I brødteksten ble det opplyst at saken hadde vært behandlet i lagmannsretten de siste tre dagene, og om grunnlaget for striden mellom partene, sto det:

«I dag ble prosedyrene framsatt. Sakens kjerne er hvordan man skal beregne markedsprisen, som ifølge Mineralloven skal ligge til grunn for kompensasjonen til grunneier.»

Videre ble partenes syn og argumenter i saken referert, før det til slutt i artikkelen ble opplyst:

«Lagmann Kjell Martin Haugland skal sammen med meddommerne Sunniva Haugen og Stein Erik Hansen nå fastsette overskjønnet. – Programmet i lagmannsretten er ganske hektisk med mye reisevirksomhet om dagen, men jeg håper, og føler meg trygg på, at [overskjønnet] skal foreligge i løpet av september, sier Haugland.»

Nettartikkelen var illustrert med et bilde fra rettslokalet. Grunneier og hans advokat sto helt til høyre i bildet.

For øvrig publiserte BA en forkortet versjon av nettartikkelen i sin papirutgave **lørdag 30. august 2014**. Også her ble bildet fra rettslokalet benyttet, men i relativt lite format.

KLAGEN:

Klager er den omtalte grunneieren, som klager via advokat. Bakgrunnen for klagen er at han er avbildet i BAs omtale av ekspropiasjonssaken, noe han mener det ble avtalt med BA-journalisten at ikke skulle skje. Slik klager ser det, har BA derfor brutt Vær Varsom-plakatens punkt 4.12 (de samme aktsomhetskrav gjelder for bilder som annen informasjon) og punkt 3.3 (om å klargjøre premissene), samt punkt 3.9 (om å opptre hensynsfullt).

Klager anfører via sin advokat at han gjennom hele prosessen med saken har ønsket å holde en lav profil, blant annet fordi han og hans kone er et «godt voksent» ektepar «som bor noe avsidesliggende til, og som ikke har noe ønske om å bli identifisert som mottaker av +/- 100 millioner kroner». Klagers advokat viser i denne sammenheng til et tidligere oppslag i BA (i desember 2013) med tittelen «Får 85 millioner», der fokuset altså var at grunneier ville få et betydelig beløp (noe klager påpeker ikke er helt presist gjengitt). Klager skal ha reagert på «dette fokuset», men han skal likevel ha «slått seg til ro med at han ikke har noen mulighet for å påvirke den journalistiske vinklingen». Klagers advokat skriver: «Som følge av dette, har man i enhver sammenheng, understreket at man ikke samtykket i at det ble tatt noen bilder av min klient.»

I forbindelse med overskjønnet i Hålogaland lagmannsrett 26. august 2014, var også klagers døtre til stede i rettslokalene, og en av hans døtre skal kjenne BA-journalisten som var der for å dekke saken. Klager anfører: «Allerede ute på gangen utenfor rettslokalet, understreket [klagers datter] at hennes foreldre ikke ønsket at det ble tatt bilder av dem.» Videre skal også klagers advokat, på forespørsel fra journalistene, ha gjort det klart «at de ikke fikk ta bilder

av [hans] klient eller [klientens] kone». Journalistene skal likevel ha tatt bilder, og advokaten skal deretter igjen ha presisert overfor journalisten at det ikke var samtykket til dette. Videre skriver advokaten: «Hestvik [journalisten] opplyste da at hun bare måtte ta bildene slik de ble best mulig. Videre at de ville ta bort eventuelle bilder av min klient når hun kom inn i redaksjonen.»

Dagen etter, onsdag 27. august 2014, skal klagers datter ha mottatt en melding fra journalisten, der journalisten opplyste at de likevel kom til å publisere bilde av hennes far. Dette resulterte i at klagers andre datter kontaktet BA's ansvarlige redaktør om bildeavtalen klager mener var inngått. Redaktøren skal imidlertid ha opplyst at bildebruken var uproblematisk, ettersom dette ikke handlet om en straffesak. Deretter skal også klagers advokat ha kontaktet BA-redaktøren, og blant annet gjort det klart at hans klients ønske «om ikke å få bilde i avisen, var så sterk, at han ville ha forlatt rettslokalet dersom dette ikke ble respektert». Advokaten redegjorde ellers for de faktiske forhold, og påpekte at BA «ikke [kunne] innhente informasjon/bilder på falske premisser, men at BA sine representanter som alle, måtte forholde seg til vanlig redelighet». Redaktøren skal da, ifølge klagers advokat, ha avfeid det hele med at alt måtte være en misforståelse mellom klager/hans døtre/advokaten og journalisten.

For øvrig vises det til at også motparten i retten skal være enig i klagers syn med hensyn til hva som ble avtalt med journalistene vedrørende bildebruk, og at denne motparten også kan kontaktes om ønskelig.

Avslutningsvis anfører klagers advokat: «Ved vurderingen av hvilke hensyn BA her skulle ha tatt, må det også ses hen til formålet med den omstridte bruken av bilder. I dette tilfellet har det dreid seg om en eiendom og ekspropriasjon av denne. Det har dreid seg om store næringsinteresser og store verdier. Det er forståelig at dette har offentlighetens interesse. Her har det ikke vært noen begrensninger på BA sin dekning. De har derfor også kunnet bruke navn på de involverte parter tidligere. På vegne av min klient kan jeg imidlertid vanskelig se hva som er offentlighetens interesse av å få et bilde av min klient i BA. Denne offentliggjøringen kan vanskelig tjene annet formål enn 'kikkerinteressen' [...]»

I en etterfølgende korrespondanse med sekretariatet vedrørende hvilke konkrete publiseringer som er påklaget, har klagers advokat også anført: «[E]tter telefonsamtalene som [klagers datter] og undertegnede hadde med Riesto onsdag ettermiddag, sendte BA en ny journalist i retten, Jøran Horn. Han tok da bildet som er brukt på nettutgaven og formodentlig i papirutgaven 30. august. Dette skjedde uten at han tok kontakt med hverken undertegnede eller klient, men jeg legger til grunn at han var vel informert om de innsigelser vi hadde fremmet pr telefon til redaktør, dagen i forveien.»

Klagers advokat presiserer også at klagen gjelder «i utgangspunktet enhver bruk av bilder av min klient, idet han hadde gitt klart uttrykk for at han ikke ønsket å bli fotografert. Selv om BA ikke spurte, og det således ikke ble satt noen forutsetninger eller gitt noen løfter mht. fotografering i retten siste dag, oppfatter min klient også disse som et overtramp.»

TILSVARSRUNDEN:

Brønnøysunds Avis opplyser at bildene som er publisert av klager ble tatt før retten var satt, og at de ble publisert fordi klager «er part i en rettssak som har stor aktualitet og betydning lokalt». BA forklarer: «Utfallet av denne rettssaken kan få betydning for sysselsetting og kommuneøkonomi, derfor er den viktig.»

BA anfører at klager er en av to parter, og at redaksjonen har valgt å behandle disse likt. Videre skriver redaktøren: «Vi har vært kjent med Olsens motvilje mot dette, men vi har valgt å trykke bilde av ham på forannevnte grunnlag. Samtidig har vi valgt å ikke trykke bilde av Olsens kone eller døtre, og vi har etter egen mening valgt en moderat profilering av bildet.» Slik BA ser det, innebærer ikke bildebruken noen stor belastning, selv om redaksjonen «anerkjenner at Olsen føler det slik».

Når det gjelder klagens innhold og påstandene om hva BAs journalist skal ha lovet, uttrykker BA en grunnleggende uenighet til klagers fremstilling. BA anfører: «Det som skjedde, var at journalist Lillemor Hestvik tok bilder. Det så alle, og den ene Olsen-datteren ga uttrykk for at hun ikke likte dette. Etter fotograferingen sa Hestvik til [klagers datter] at 'det at jeg tar bilder, betyr ikke nødvendigvis at de kommer på trykk'. Dette er ikke det samme som å love noe. Også advokat Jullumstrø sa like før retten ble satt at det ikke skulle tas bilder, hvor Hestvik bekreftet at hun var kjent med ønsket. Dette er heller ikke å inngå noen avtale. Det har ganske enkelt ikke foregått noen 'avklaring av premisser' i rettssalen mellom vår journalist og partene, selv om motparten dessverre ser ut til å ha oppfattet det slik. (...) Vi avviser på det sterkeste det som Jullumstrø skriver ble 'inngått en avtale' om bildebruk av Olsen. Vår journalist har lyttet til Jullumstrø, men ikke lovet ham noe som helst. Det er ikke opp til ham om avisen skal ta – eller bruke – bilder i en sivil sak.»

Klageren mener BA i sitt tilsvare har forsøkt å «distansere seg fra [klagers] påstand om at [avisen] først og fremst har vært ute etter sensasjonsoppslag, herunder med urettmessig bruk av bilde av [klager]». Det anføres: «Dette gjøres ved å prøve å begrunne sine oppslag med allmennhetens interesse av at Brønnøy Kalk AS, og deres økonomiske forutsetninger for drift og arbeidsplasser i kommunen, her har vært truet. Dette er i beste fall en misforståelse av hva saken dreide seg om. Denne skjønnssaken handlet om hvilken andel av verdiskapningen som her rimeligvis bør tilfalle grunneier, uten at dette påvirket forutsetningen for videre drift.»

Klager avviser også at det er snakk om to likeverdige parter i den omtalte saken: «Det er snakk om et større konsern med store ressurser i ryggen, mot en privatperson.»

Videre ser klagers advokat seg også nødt til «å understreke at den tidligere innsendte klage, ikke baserer seg på hva undertegnede 'mener at Brønnøysunds Avis ved journalist Lillemor Hestvik har sagt eller lovet' (...) Den baserer seg på hva undertegnede sa og hørte, *sammen med* [hans klienter og] deres to døtre, adv Knut Hvidsten, Arild Mathisen, samt Trond Watne, hvorav de tre sistnevnte var motparten i saken».

Brønnøysunds Avis anfører at klagers advokat gjerne må ha en mening om BAs vinkling, men å kalle avisens nøkterne dekning for «sensasjonsoppslag», mener BA er skivebom.

Slik BA ser det, hviler denne klagesaken på advokatens påstand om mottatte løfter. BA

skriver: «Der stiller vi oss like uforstående som før til hans virkelighetsoppfatning (...) Vi har våre tvil på om åtte personer virkelig har oppfattet dette akkurat som Jullumstrø, men det endrer ikke på hva vi vet at vår journalist har formidlet og sagt etter avtale med sin redaktør.»